

- надає можливість залучення благодійних фондів, спеціалістів – психологів, тренерів, сприяє пошуку кандидатів в патронатні вихователі (7%);
- інформаційного супроводження потенційних кандидатів у патронатні вихователі (7%);
- впровадження кращих практик сімейного виховання (13%);
- співпраця з органами державної влади (13%);
- вдосконалення законів (26%).

Таким чином, сімейний патронат є новим досвідом для України та активно запроваджуватися неурядовими організаціями. В подальшому необхідно розвивати взаємодію державних і неурядових організацій в процесі надання послуг патронату дітям.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.
2. Офіційний сайт Міжнародної благодійної організації «Партнерство «Кожній дитині» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.p4ec.org.ua>. – Назва з титул. екрану.

Силкіна С.А.

аспірант,

*Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ВАЖКОВИХОВУВАНИХ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

Однією з найбільш гострих проблем сучасної соціально-педагогічної науки без сумніву можна назвати дослідження явища важковихованості підлітків. Велика кількість науковців в усі часи намагалась знайти ефективні шляхи, форми та методи роботи з даною категорією учнів. Особливого ж значення наявність даних підходів набуває, коли мова йде про важковихованих підлітків саме сільської місцевості. На нашу думку, найбільш доцільною та вдалою у діяльності з такими учнями є соціально-педагогічна підтримка. Її термінологічне визначення дають у своїх роботах багато науковців, зокрема: І. Кочерга [3], Л. Оліференко [5], І. Ліпський [4], Л. Романовська [6] та інші.

Російський дослідник Л. Мардахаєв визначає, що соціально-педагогічна підтримка представляє собою «діяльність соціального педагога, спрямована на надання превентивної й оперативної допомоги дітям (підліткам, родинам) у вирішенні їхніх соціально-педагогічних проблем у середовищі життєдіяльності» [7, с. 209].

М. Галагузова вважає, що «соціально-педагогічна підтримка, як наукова категорія, є комплексним, збірним поняттям, яке інтегрує в собі такі категорії, як соціально-педагогічна діяльність, соціально-педагогічні послуги, соціальне виховання, соціальне обслуговування, соціальний патронаж, соціальний захист» [1, с. 181].

На думку В. Тесленко, реалізація соціально-педагогічної підтримки повинна переслідувати мету створення для дітей і підлітків оптимальних організаційно-педагогічних і соціально-педагогічних умов соціалізації і соціального виховання, забезпечити при цьому реалізацію їхніх інтересів і потреб [8, с. 23].

Так чи інакше, здійснення ефективної соціально-педагогічної підтримки важковиховуваних підлітків має базуватися на дотриманні ряду принципів. Виходячи з раніше окреслених нами специфічних особливостей сільського соціуму, особливостей поведінки підлітків сільської місцевості, а також спираючись на дослідження М. Гурьянкової [2], нами було виділено ряд специфічних принципів соціально-педагогічної діяльності які набудуть ефективності саме в роботі з важковиховуваними підлітками на селі:

– Принцип особистісно-середовищного підходу. Історично склалося так, що жителі сільської місцевості проживають у досить замкнутому, ізольованому середовищі, тому ключовим фактором, який їх об'єднує, є не спільна робота чи дозвілля, а саме місце проживання. Взаємодіючи один з одним в умовах сільського соціуму, між дітьми та дорослими складається особлива модель відносин, у процесі яких вони вирішують важливі проблеми, мають спільні клопоти та інтереси. Жителі сіл особисто знайомі один з одним, мають тісні соціальні зв'язки. Тому при побудові ефективної соціально-педагогічної діяльності з важковиховуваними підлітками важливо враховувати даний принцип, розглядаючи особистість у контексті сільського середовища.

– Принцип урахування ментальності. Сільський соціум та людей, які в ньому проживаються, вирізняють особливі традиційні риси ментальності. Її формують такі чинники, як географічне середовище, політичні інститути і соціальні структури суспільства, культура, традиції. Жителів окремих сільських населених пунктів відрізняє поведінка, спосіб мислення, загальна духовна налаштованість, тому урахування цих особливостей є дуже важливим аспектом у побудові процесу соціально-педагогічної діяльності.

– Принцип багатофункціональності. В умовах сільського соціуму соціальні педагоги, учителі-предметники та інші спеціалісти вимушені виконувати цілу низку функціональних обов'язків, виходячи за рамки своєї компетентності. Така тенденція зумовлена відсутністю кадрової наповнюваності, що пояснюється небажанням молодих спеціалістів працювати в умовах сільського середовища, відсутністю кваліфікованих працівників.

– Принцип соціального контролю. При побудові соціально-педагогічної діяльності з важковиховуваними підлітками в умовах шкіл сільської місцевості варто враховувати, що робота педагогічного колективу школи, а також інших суб'єктів громади протікає в умовах постійного соціального контролю. Жителі села систематично вдаються до оцінки діяльності спеціалістів, що у свою чергу змушує їх постійно відчувати підвищений рівень відповідальності.

– Принцип активної участі суб'єктів соціуму являє собою міжособистісну взаємодію сільських жителів з метою соціального виховання підростаючого покоління. Сільські діти розвиваються в атмосфері єдності, взаємодопомоги, співпраці. Дана тенденція іноді проходить стихійно, не вимушено, адже усі члени сільської громади так чи інакше тісно спілкуються один з одним.

– Принцип поліфункціональності являє собою урахування такої специфічної особливості сільської школи, як недостатня укомплектованість навчальних класів дітьми, адже велику кількість свого часу сільський підліток проводить саме у школі.

– Принцип просторової обмеженості сільського середовища передбачає урахування специфіки сільського соціуму, який обмежується чіткими просторовими рамками, закритістю і своєрідною ізольованістю.

– Принцип залежності від місця розташування і соціально-економічного потенціалу сільської місцевості. Соціально-педагогічна діяльність з важковиховуваними підлітками сільських шкіл буде безпосередньо залежати від особливостей місцевого розташування сільського поселення. Наявність інфраструктури, соціальних та економічних благ території так чи інакше накладають свій відбиток на процес формування особистості підростаючого підлітка, а також мають велике значення в рамках навчального, виховного та соціально-педагогічного процесів.

– Принцип урахування народних традицій. В усі часи навчання і виховання підростаючого покоління на селі знаходилося у тісному зв'язку з традиціями народної культури. Свята, звичаї, обряди є невід'ємною частиною життя селянина, адже саме вони створюють особливу атмосферу, формують певну самобутність сільського соціуму.

– Принцип соціально-трудової діяльності. Особлива увага у побудові соціально-педагогічної діяльності з важковиховуваними

підлітками сільської школи має бути приділена питанню трудового виховання. Це обумовлено специфікою способу життя сільського населення, де однією з головних цінностей є праця на землі.

– Принцип зв'язку з природою передбачає постійну взаємодію сільських учнів з природою та сільським господарством. Роль природи в житті сільської дитини дуже велика. Особливо цінними є безпосередні особистісні знання, враження, які пов'язані з оточуючою природою, а також способи вивчення навколишнього середовища, які обирають сільські діти.

Таким чином, переконані ми, урахування представлених вище принципів у процесі побудови соціально-педагогічної підтримки важковиховуваних підлітків на селі сприятиме отриманню позитивного результату і виправленню їх поведінки.

Список використаних джерел:

1. Галагузова М. А. Категориально-понятийные проблемы социальной педагогики // Понятийный аппарат педагогики и образования. Сб. науч. тр. / Отв. ред. М. А. Галагузова. – Вып. 3. – Екатеринбург: Изд-во «СВ-6», 1998. – С. 168-184.

2. Гурьянова, М. П. Сельская школа и социальная педагогика : пособие для педагогов / М. П. Гурьянова. – Минск : Амалфея, 2000. – 448 с.

3. Кочерга И. В. Социально-педагогическая поддержка педагогов среднего профессионального образования с синдромом эмоционального выгорания : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : 13.00.08 / Ирина Владимировна Кочерга. – Майкоп, 2007. – 23 с.

4. Липский И. А. Социальная педагогика: опыт моделирования и прогнозирования / И. А. Липский. – Новосибирск : НГУ, 2002. – 245 с.

5. Олиференко Л. Я. Социально-педагогическая поддержка детства : муниципальная система / Л. Я. Олиференко. – М. : Народное образование, 2002. – 112 с.

6. Романовська Л. І. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки діяльності дитячих громадських об'єднань України [Текст] : монографія / Романовська Л. І. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 376 с.

7. Словарь по социальной педагогике : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / [авт.-сост. Л. В. Мардахаев]. – М. : Академия, 2002. – 368 с.

8. Тесленко В. В. Теорія та практика соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями у промисловому районі: Монографія / В. В. Тесленко. – Вид. 2-е, доп. та перероб. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – 368 с.